

Abcrământul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 25 Ianuarie 1908****Numărul 3.****Sf. Ioan Gură-de-aur**

— cu prilejul aniversării de 15 veacuri. —

La Roma mai ales, și pretutindenea, lumea creștină se pregătește să prăznuiască, după vrednicie, a 1500-a pomenire a morții celui între sfinți, Părintelui nostru Ioan Hrisostomul, supranumit: Gură de aur.

Viața și faptele acestui om cad în aceea epocă a dezvoltării bisericești, ce pe dreptul se numește de aur.

Epoca aceasta de glorie începe atunci când bisericești creștine i-se îngăduie tot mai mult să părăsească ascunsurile catacombelor și să se arete lumii în toată vigoarea tinereții sale. Și sf. Ioan Gură de aur e unul dintre stâlpii cei mai luminoși, una dintre figurile ce de departe le zărim în centrul acestei epoci, în carea Biserica răsăritului stăpânește culmile vieții și ale culturii creștine.

Deja în veacul morții sale i-s'a dat numele: Gură-de-aur. Și istoricii vechi nu găsesc destule cuvinte ca să-l laude. Teodoret din Cyra îl numește: marele dascăl, marele luminar al rotogolului pământului; sf. Nil într'o epistolă către împăratul Arcadiu îl numește de asemenea: stâlpul bisericești, lumina adevărului, trîmbița lui Hristos.

El socotit pe dreptul de cel mai mare părinte al Bisericești orientale. Ca orator bisericești doar sf. Augustin se poate compara cu el.

În scrierile lui multe păstrate până astăzi, ne grăește un martor al veacurilor celor dintâi ale creștinismului, un apostol al adevăratei credințe, propunându-ne tradiția proaspătă a cuvântului nescris al lui Dumnezeu, explicarea trează și credincioasă a sfintei Scripturi, din graiul lui „ca o lumină de foc strălucește darul” ce a luminat lumea întreagă.

Amintirea lui se cade să fie prăznuită! În vremea noastră așa

de mult lipsită de caractere va fi bine să reînviem icoana omului neînfrânt pe care nici grația celor puternici, nici râvna după popularitate nu l-au putut abate dela spunerea adevărului, dela împlinirea datorinței sale de preot; va fi bine să reimprospetăm amintirea arhierului nenăimit ce viața și-a pus-o, pentru drepturile și libertatea bisericești sale, și să cunoaștem mai de aproape pe învățatul, ce a știut să întrunească în sufletul său cea mai înaltă erudiție cu cea mai adâncă credință și să ne lase nouă în scrierile sale, pline de înălțimea cugețului umilit, comori nescădate de idei, pentru a putea răsbate bogatul înțeles al cuvântului celui scris a lui Dumnezeu.

Voiu încerca să dau, pentru cetitorii „Unirii,” o mică schiță a vieții și activității acestui bărbat, pe care Biserica noastră încă îl veneratează ca pe un „mare dascăl al lumii,” și a cărui pomenire preoții noștri o fac așa de adeseori, de câte ori peste an săvârșese jertfa Legii Nouă, după rîtul și ceremoniile, ce poartă numele originii lor dela sf. Ioan Gură-de-aur.¹⁾

¹⁾ „Revista teologică” din Sibiu, a publicat în Nr. 11 din 1907 din penaa Dlui Dr. Nic. Bălan, un foarte frumos articol, ce ar face cinste ori cărei reviste teologice apăsene. În cestiunea episcopatului din Antiohia a sf. Petru pe care Dl. Dr. N. Bălan nu îl admite, mi-ar plăcea însă să-i atrag deocamdată atenția asupra cuvintelor sf. Ioan Hrisostomul, (în Inscript. actor. hom. II. ediția Maurină, Paris 1721 t. III. p. 70) unde făcând pomenirea s. Flavian, episcopului Antiohiei, succesorul în virtute și în catedra a sf. Petru, scrie mai departe: „Aceasta încă este o prerogativă de demnitate a cetății noastre (Antiohia!) că pe principele Apostolilor l-a primit dela început, de învățator. Pentrucă a fost cuviincios, ca ea care mai înainte decât toată lumea a fost împodobită cu numele de creștin, să primească de păstor pe întâiul Apostolilor. Dar primindu-l pe acela de învățator, nu l-am păstrat pentru totdeauna, ci l-am lăsat cetății împărătești a Romei.” Pe cum se vede, deci, sf. Hrisostom predicatorul bisericești din Antiohia încă crede „iscodirea tradiției apăsene” despre întemeierea bisericești din Antiohia și despre cei 7 ani de episcopat al său la aceea bisericești!

Născut în Antiohia, între anii 344—347, sf. Ioan Gură-de-aur pierde curând pe tatăl-său Secundus, fost magister militum în Syria. Sarcina creșterii sale o ia asupra-și mama-sa Anthusa, rămasă văduvă la vârsta de 20 ani, toată gândirea și ni-zuința ei este educarea fiului său. Nu a întrelăsat nimica ca să deie fiului său cunoștințele de lipsă religioase și pentru carieră. În filosofie are de măestru pe un anumit Andragahiu, iar în oratorie pe vestitul apologet al păgânismului Libaniu.

Talentul și progresele ce le-a făcut sf. Ioan în arta oratoriei au stors admirarea și a măestrului Libaniu, despre care istoricul Theodoret spune, că înainte de moarte, ar fi dorit ca Ioan să-i fie urmașul, de nu mi l-ar fi luat creștinii.

Ocupațiunea cu oratoria și cu filozofia îi abătuseră pe un timp oare care, gândul dela viața monastică, pe carea deja ca tiner se socotia adese să o îmbrățișeze. La acest gând el revine de nou la stăruința amicului și soțului de studii Basiliu.

Pretinia acestui Basiliu — despre care multe nu știm astăzi — a fost hotărâtoare pentru viața sf. Ioan. Legătura de prietinie dintre dânsii o descrie așa de frumos sf. Ioan la începutul scrierii sale: „despre preoție”¹⁾.

„Am avut mulți amici intimi și adevărați, cari cunoscând obligămintele de amicitie le și împliniau acurat; dar dintre toți acestia, unul mi-a fost mai cu credință, carele chiar cu atâta se distinge de cei mulți ce mă iubiau, cu cât se deschilinau acestia de alți oameni de rând, cu cari nu stăm nici într'o legătură mai aproape. Ne consacram ambii sub asemeni învăța-

¹⁾ περί ιερουσύνης, cartea I. tradusă și românește, odată de Iosif Barac 1865. Tipografia arhidiecezană, Sibiu (cu cirile) și apoi de I. P. Papiu, preot gr.-cat. la institutul corectoriu. Gherla tip. diec. 1869, cu litere latine.

tori aspirând ambii, cu un zel, la coroana elocinții, și nizuind, ca și gemenii, însuflețiți tot de un lucru spre un scop comun. Nu numai câtă vreme ședeam pe aceleași bănci, aveam o inimă și un suflet, dar și după pregătirile noastre științifice eram numai de o părere, când trebuia să ne cugetăm că oare care carieră în viață ne-ar putea mai bine conduce la un scop fericit.“

La stăruința prietinelui Basiliu, părăsește forul și arta oratoriei profane, și începe să se ocupe tot mai cu deadinsul cu cetirea Scripturilor și cu datorințele vieții creștinești.

La an. 369 se botează. Tot mai deplin se coace de acum înainte hotărîrea de a se retrage cu totul din lume și de a duce o viață asemenea celei monastice. Dar mama-sa i-se împotrivesc. E plină de duioșie scena, ce o descrie sf. Ioan tot în cartea „despre Preoție“ cum mama-sa l'a înduplecat să renunțe, deocamdată, la gândul de a îmbrățișa viața monastică. În odaia de culcare, aproape de patul în care mă născuse în dureri, vârsând râu de lacrimi, ea îl roagă să nu o facă văduvă a doua oară, părăsindu-o că să urmeze îndemnul amicului Basiliu de a se retrage cu totul de lume. „După ce mă vei fi pus în pământ, după ce vei fi așezat oasele mele lângă ale tătâne-tău... nu te va opri nime, nime nu te va împiedeca, dar până ce trăesc eu, rămâi la mine.“...

În urma tulburărilor eretice, sf. Melețiu și alți episcopi din jurul Antiohiei sunt alungați din scaunele lor; poporul dorește ca cei doi amici: Basiliu și Ioan încă să fie hirotoniți întru episcopi. Basiliu se înduplecă a fi sfințit episcop al Raphaneei din Syria în credința că și amicul său Ioan va face tot așa. Acesta însă îngrozit de greutatea oficiului, neîncercător în puterile vrăstei sale sub 30 de ani, fuge dinaintea poporului, și cu prilejul acesta spre a dumeri pe prietinelui său Basiliu și spre a-și justifica înaintea lui fuga sa, scrie admirabilele 6 cărți: despre Preoție, adevărată perlă a literaturii ascetice.

Șase ani petrece apoi — mama-sa probabil murise — parte în societatea de eremiți din jurul Antiohiei, parte (2 ani) singur într-o peșteră. Lauda singurătății o spune mai apoi el însuși în cele trei cărți: *adversus oppugnatores vitae monasticae, ad infidelem patrem și ad*

infidelem patrem, apoi în tractatul: de comparatione regis et monachi.

Constituția trupească nu îi îngăduie însă să rămână și mai departe în viața de schimnic, și așa se întoarce la Antiohia. La anul 381 Melețiu ajuns iarăși în scaunul său îl sfințește întru diacon, iar urmașul lui Meleție, Flavian îl face preot la an. 386 după ce diacon scrisese o mulțime de feliurite tratate de cuprins religios și îl rândui predicator al bisericii celei mari din Antiohia.

În vrăsta cam de 40 de ani ajunge predicatorul mitropoliei orientului, ce numără pe atunci 200,000 locuitori, dintre cari peste 100,000 eră numărul creștinilor. Învățarea unui popor ușuratic, de jumătate creștin, de jumătate păgân încă, în moravurile și obiceiurile sale, se încredințează sfântului Ioan. Prima lui predică e o dovadă a umilinții sale. „Adevărate să fie oare celea ce s'au întâmplat cu mine? Oare este faptă în realitate împlinită, nu ne amăgesc simțurile? nu este oare noapte, și nu visăm? Întru adevăr e miez de zi și suntem trezi cu toții? Cine să creadă adevărat, ca ziua, și când oamenii sunt trezi și priveghiază, s'a putut întâmpla ca un om tiner, fără de nume și fără de merite să fie înălțat la o treaptă a demnității așa de înaltă? Că noaptea și în vis se întâmplă astfel de lucruri... iar acuma s'au împlinit, s'au făcut, s'au săvârșit, pe cum vedeți, lucruri și mai de necrezut: o cetate așa de mare și de împoporată, așteaptă să audă din gura puținătății mele lucruri mari și minunate. Și asemenea râurilor nesecate, de ar curge vorbirea din gura mea, și izbăvire de cuvinte de ar fi în graiul meu toate ar trebui să se oprească cutremurate la vederea unei așa de mari mulțimi venite să mă asculte, de cutremur. Departe sunt însă de bogăția isvoarelor... și de aceea rogu-vă ca atâta curaj să-mi inspire diligența rugăciunilor voastre, câtă frică mi-ați insuflat cu număr-oasa voastră alergare spre a mă auzi. Rugați pe celce vă cuvânt cu putere multă celorce binevestesc, ca să-mi deie și mie întru deschiderea gurii mele“). Din ziua aceea bunăvoința ascultătorilor săi a fost câștigată, și zece ani de zile 387—397

Biserica cea mare din Antiohia s'a umplut de câte ori predică preotul Ioan.

Încă în anul dintâiu al oficiului de predicator i-s'a dat prilej să-și vadă înriurința ce o deprindea de pe catedra bisericii, asupra Antiohenilor.

Din pricina unor impositie extraordinare poruncite de împăratul Teodoziu, poporul Antiohen e răpit la turburări, cu care prilej zdrobește statuetele familiei împărătești. Împăratul e infuriat, din cauza aceasta, și orașul e consternat de groază răzbunării împărătești. O delegație, cu Eppul Flavian în frunte, merge la Constantinopol și alocația ce o rosteste episcopul Flavian — compusă probabil de S. Ioan Hrisostom — îmblânzește pe Teodoziu, iar în cursul celui mai apropiat post s. Ioan — în 21 cuvântări — cuvântările „despre statue“ — folosește prilejul ca să combată păcatele de capetenie ale Antiohenilor, să-i mângâie, să-i îmbărbăteze și să-i înduplece pe urmă — în semn de împăcare cu împăratul — să aprindă focuri de bucurie și să împodobească piețele publice.

Predicările lui din timpul acesta au cele mai diferite teme. Se ocupă cu cerințele unei vieți creștinești, dezvălește comoara învățaturii de credință, tâlcuind mai ales numeroase cărți din ale sfintei scripturi, într'un chip poate ca nimeni altul: așa de temeinic și de limpede, așa de cu trezvie și totuși așa de adânc și în sfârșit, știind să aplice cuvântul scripturii feliuritelor împrejurări ale vieții omenești.

La anul 397 moare Nectariu, patriarhul din Constantinopol. S. Ioan e ales în locul lui, dar numai cu amăgire¹⁾ și cu de-a sila e adus la reședința viitoare, ca și cum ar fi presimțit năcazurile și neplăcerile ce aveau să-i vină în noul scaun. Patriarhul Alexandriei Teofil deja cu prilejul acesta a fost împotriva, dar totuși el trebuî în ziua de 26 Februarie 398 să-i conferească taina episcopiei.

Nu eră omul, care văzând păcatele și scăderile celor încredințați pastoririi lui — să închidă ochii și să tacă. Fără întârziere noul patriarh pornește o luptă sfântă împotriva abuzurilor de tot soiul și a clerului

¹⁾ Sermo cum ordinatus presbyter fuit, opera s. I. Chr. edit. Maur., tom. I. pag. 437, Paris 1718.

¹⁾ V. Palladii episc. Hehenopolit., Dialogus de vita Hrisostomi, ediția Maurină a operelor s. Hrisostom t. 13. — Cfr. Bandenhewer's Patrologie, Freiburg, Herder.

din capitală. Împăratul eră neputincios și mărginit, atotputernic eră Eunuhul Eutropiu. La început ni-zuințele s-lui Ioan aflară sprijin și la Curtea împărătească, mai târziu Eutropiu care se simțea stânjinit în dorințele sale, începù să atace din drepturile bisericeii. Dar steaua lui Eutropiu nu aveà să mai lumineze multă vreme, și el scăpă — dinaintea poporului înfuriat — recurgând la dreptul de azil ce îl aveà biserica, și care drept, cu puțin mai înainte voise să-l abroage.

După căderea lui Eutropiu, Hrisostom își atrase — probabil în urma intrigilor unui preot superior — dușmănia împărătesei Eudoxia. Întâmplându-se, nu mult după aceea, că sf. Ioan să țină o predică, carea durere nu o mai avem! — în potri-va luxului și a vanității femeilor, împărăteasa, carea se simți vătămată printr'insa, chemă de grăbă pe Theofil patr. din Alexandria, ca cu ajutorul unui sinod să delature pe Hrisostom.

La începutul lui August 403 sosi Teofil în Calcedon, cu 25 dintre episcopii sufragani ai săi, cărora li-se mai alăturară zece episcopi Constantinopolitani, și la olaltă ținură un sinod pe moșia Drūs-Stejar de lângă Calcedon. În potri-va lui Hrisostom se ceti o listă lungă de învinovățiri, fù citat înaintea sinodului, și dânsul se și arată gata să vină, de cumva dintre judecătorii săi vor fi excluși patru episcopi — dușmani declarați. Fără multe debateri, Ioan fù depus din scaun, împăratul aprobă judecata sinodului și rândui exilarea lui Ioan. — Poporul auzind de celea întâmplare împotriva patriarhului său se întărită, și numai când sf. Ioan îi ține admirabila cuvântare despre puterea nebiruită a bisericeii și despre indissolubilitatea dintre cap și membre — poporul se mai liniștește.

„Multe sunt valorile, grele furtuni amenință: dar nu ne temem că ne vom cufunda, pentrucă stăm pe stâncă. Agite-se marea, peatra nu o poate sfărma, înalțe-se valorile, corabia lui Isus nu o vor cufunda. Întrebu-ve: de ce să me tem? De moarte? „Mie a trăi îmi este Hristos, și a muri, îmi este câștig“! De exiliu? „Al domnului e pământul și plinirea lui“. De pierderea bunurilor? Gol am venit în lume, și nimica din lume nu pot duce cu mine... Nu mă tem de săracie, nu doresc bogății, nu me tem de moarte, nu doresc a trăi, decât pentru fo-

losul vostru... De aceea aveți încredere, pentrucă nimenea nu ne poate despărți, căci ce a împreunat Dumnezeu, omul nu poate să despărta. Nu este putere mai mare decât Biserica... împotriva ceriului să nu pornești războiu. Împotriva unui om, ori biruești, ori ești biruit: împotriva bisericeii nu poți birui... Biserica e mai tare și decât ceriul: „Ceriul și pământul vor trece, iară cuvintele mele nu vor trece“. Și cuvintele aceste sunt: „Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor învinge“... unde sunt dușmanii de până acum ai bisericeii? Uitării și tăcerii s'au dat! Unde este biserica? Strălucește mai luminat decât soarele.“¹⁾)

După trei zile s. Ioan se predă de bună voie dușmanilor și pleacă în exiliu. Un cutremur puternic cercetă într'aceea orașul, murmurul poporului se făcu tot mai amenințător, Eudoxiei îi fu frică și cere rechemarea s. Ioan. Trimiși îl și aduseră înapoi. Mai înainte de a pași pe pământul capitalei, el ceru ca un sinod mai mare să revideze sentința pseudo-sinodului „dela stejar“ ca să se cunoască nevinovăția sa. Așa o rânduiău aceasta canoanele 4 și 12 a săborului din Antiochia a 341. Poporul e însă nerăbdător și s. Chrisostom e silit de iubirea poporului să între în catedrala sa.

După două luni de zile, în toamna anului 403 se întâmplă că în apropierea bisericeii unde predica el, s'a ridicat o statuie a împărătesei. Serbările și petrecerile sgomotoase turbură chiar serviciul dumnezeesc. Sf. Ioan provoacă atunci pe prefectul cetății să pună capet acelor petreceri sgomotoase, dar prefectul îl denunță împărătesei, ca și cum patriarhul s'ar fi plâns împotriva onorii, ce se dă statuei sale. Ofensată, împărăteasa se hotărăște a se scăpă cu orice preț de acest propoveditor nefricat al moravurilor bune. Spun istoricii Sozomen și Socrate că patriarhul, din prilejul acesta, ar fi rostit într'o cuvântare de a sa, cuvintele — probabil de altcum negenuine: „Iarăși turbează Irodiada, de nou e înfuriată, de nou ea cere pe o tîpsie capul lui Ioan!“ Teofil al Alexandriei e chemat de nou din partea împărătesei, ca să judece pe Hrisostom. Neputând

¹⁾ Op. S. Chris. ediția Maurină t. III. pag. 415.

veni, el dă numai îndrumările, după cari aveà să fie osândit sf. Ioan, pe temeiul canoanelor Antiohene, a căror legitimitate de altcum nu eră nici unanim recunoscută și nici judecata adusă din partea pseudo-sinodului „dela stejar“ nu avuse deplină putere de drept.

Episcopii adunați, sateliți ai curții, urmând îndrumărilor date, sub presiunea cesaropapismului bizantin, osândesc de nou pe Hrisostom și îl internează în reședința sa. În Sâmbăta mare patriarhul e împiedecat chiar cu forță armată de a administra botezul sărbătorec al Catechumenilor instruați de dânsul, și apa baptisteriului se amestecă cu sânge.

În 20 Iunie 404 el pleacă de nou în exiliu, deocamdată la Cucusus în Armenia mică, de unde mai apoi, părăndu-li-se că e totuși prea aproape de Constantinopol, e pornit mai departe spre Pithius, pe malul răsăritean al Mării negre. Pe drum însă, la Comana în Pont, în ziua de 14 Sept, 407 greutățile și oboșelile drumului pun capet vieții sale.

În cauza lui Hrisostom si-a spus cuvântul și Pontificele Roman, la tribunalul căruia au alergat atât Ioan, cât și contrarii săi, ca să câștige aprobarea faptelor și purcederii lor. Inocențiu I. a și intervenit în favorul sfântului Ioan, și împăratul apusean Honoriu s'a întrepus la fratele său pentru prigonitul patriarh dar înzădar. În urma acestora apusul întreg a rupt comuniunea bisericească cu noul patriarh al Constantinopolului și numai târziu a reluat-o iarăși, când numele sfântului a fost înscris de nou în Dipticele bisericeii Constantinopolitane.

După plecarea în exil turburările din Constantinopol au luat dimensiuni și mai mari, Ioaniților — partizanilor lui Chrisostom — li s-a pus în sarcină focul ce a nimicit catedrala și palatul senatului, din care pricină prigonirile au luat un caracter așa de vehement, cât să părea că au revenit vremile persecuțiilor lui Nero și a lui Dioclețian.

Fiului Eudoxiei, Teodoziu II. i-s'a dat mai târziu prilej (la 438) ca să repareze în parte nedreptatea făcută sfântului Ioan din partea părinților săi. La aducerea moaștelor sfântului, Teodoziu II. în genunchi întâmpinându-le, ceru iertare pentru părinții săi. Osămintele i-s'au depus în biserica sfinților apostoli, iar mai târziu au fost duse la Roma.

Scrierile sf. Hrisostom umplu 17 volume din patrologia lui Migne, iar în ediția Maurină 13 volume în folio. Partea cea mai mare sunt și explicări de ale sfintei Scripturi, în formă de omilii. Nime altul, ca dânsul, nu a pătruns și nu a expus așa de bine, mai ales scrierile s-lui Pavel. — Pe lângă aceea multe predici ocazionale, în onoarea diferiților sfinți, câteva tractate ascetice și apologetice și o mulțime de epistole. Liturgia ce poartă numele lui, pare a nu se fi păstrat întru toate așa cum a ieșit din mâna lui, judecându-o aceasta din datele ce le găsim în celelalte scrieri ale sale.

Ca orator, sfântul Hrisostom iubeste aplicarea practică a învățaturii desfășurate. Bogat în icoane, el e de părerea, că o asemănare potrivită e mai cu efect, decât distincțiuni multe, decât jocuri de cuvinte, etc. Dearândul el știe să se folosească de împrejurările între cari vorbește, știe să-și aducă vorbirea în legătură cu evenimentele ce preocupă, pentru moment, mintea și sufletul ascultătorilor săi. Abaterile dela temă sunt număroase, în cari el totdeauna află urechi gata de a-l ascultă. — Ca exeget, el profesează principiile școlii Antiohene; cercă a scoate totdeauna înțelesul literal al textului Scripturii, reflectând în totdeauna la istoricul textului, ce îl tâlcuiește. Interpretarea lui — cum am amintit — e temeinică și adâncă, dar în același timp, calmă, aproape seacă, și totuși subtilă, și textul scripturii știe să-l facă folositor tuturor împrejurărilor vieții omenești.

Învățătura lui e deplină corectă. Și cu deosebire învățătura despre s. Euharistie e aceea, carea pe lângă atributele de „sfânt“, „gurădeaur“, „mare dascăl al lumii“, i-au mai adaus și cel de — „doctor al sfintei Euharistii“...

Dr. Victor Macaveiu.

Roma. Pregătirile pentru sărbările ce se vor aranja din prilejul centenarului al 15-lea dela moartea sfântului Ioan Gură-de-aur sunt aproape terminate, când scriem șirele acestea. Încă nu ne stă la dispoziție programul oficial al sărbărilor, care de altfel nu se va putea stabili definitiv decât în ultimele momente, căci la acestea sărbări și-au anunțat sosirea mai mulți arhieri

ai bisericilor orientale, dintre acestia mulți sunt în vrâstă înaintată și la depărtări foarte mari, ce poate că va împiedeca pe mai mulți să-și realizeze propusul de a merge la Roma din prilejul acestor festivități. Biserica română greco-catolică o va reprezenta la acestea sărbări Preasfințitul Episcop al Lugojului *Dr. Vasile Hossu*, care a și pornit deja la Roma.

În biserica sfântului Atanasie vor fi vecernii solemne împreunate cu predică în 24, 25 și 26 Ianuar n. În 24 va fi liturgie solemnă în capela dela colegiul Rutenilor, în 25 va fi liturgie solemnă în capela colegiului de Propaganda, iar la 26 în biserica sfântului Atanasie. Se poate, că liturgia solemnă din capela Propagandei o va celebra *Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu*.

În una din zilele 24—27 Ianuar va fi o ședință festivă în onoarea sfântului Ioan Gură-de-aur, când vor rosti vorbiri și reprezentanții diferitelor biserici.

În 27 Ianuarie va fi o liturgie solemnă în Vatican, în „aula delle beatificazioni.“ La început eră proiectată liturgia în biserica sfântului Petru, dar poate starea sanitară a Sfinției Sale Papei reclamă schimbarea acestei dispoziții. La liturgia aceasta a fost invitat să pontifice patriarhul din Alexandria *Cyrl VIII*. Vor concelebra mai mulți arhieri.

În 30 Ianuar n. va fi o a doua ședință festivă.

Sf. Ioan Hrisostom despre biserică.

Astăzi pare că toată lumea a declarat războiu bisericii. Literatura, artele, politica, toate par că au legat legătură de sânge să înstrăineze de biserică mai întâi pe credincioși, apoi pe preoți. Cu un plan pregătit cu multă iscusință se lucră azi sistematic într'acolo, ca credincioșii bisericii să nu mai țină așa tare la biserică, să nu fie legați, obligați a-și face multă treabă cu preoții bisericii, ba li-se dă voie în numele libertății să nu se țină de nici o biserică. Preoților li-se pun în prospect câte și mai câte comodități, să nu aibă neplăceri cu poporul, li-se arată ca cu skiopticonul un eldorado, care-l așteaptă ca pe un al doilea Mântuitor, care vrea să fie dinamitul, ce să-i împrăștie. Cu astfel de lucruri se ținteste la știrbirea autorității bisericesti, la slăbirea legăturii de dragoste față de biserică, cari vor avea urmări foarte triste asupra preoțimii și asupra poporului credincios.

Între astfel de împrejurări să întrebăm pe sfântul Ioan Gură de aur, ce zice el despre biserică. E biserică un lucru, ca și toate lucrurile omenești din lume, ori e doară ceva mai mult, de care nu te poți despărți numai

cu una cu două, la ce trebuie să ții mai mult ca la toate uneltirile și ademenirile viclene.

Biserica e după sf. Hrisostom „stâlpul, de care se razimă întreaga lumea“ (homilia XI în epist. I. către Timoteiu I. cfr. ediția lui Montfaucon T. XI Paris 1734 col. 606 A). Viața noastră e asemenea unui vârtej, unui vânt puternic, care te poartă în toate părțile, și ori unde te așează nu ești liniștit, nu ești sigur, că stai pe bază solidă, că ai principii bazate, cari nu ți-le poate răsturna nime. Singură biserica e stâlpul întregii lumi, de te ții de ea ești asigurat în contra tuturor vânturilor și curențelor stricăcioase. — Ea e „portul, unde să scăpăm din valurile furtunoase ale lumii, și să aflăm liniște“ (Despre botezul lui Hristos I. ed. Montfaucon T. I. Paris 1718 col. 367 B. C). „După cum ti păstră corabia lui Noe pe cei ce erau în lăuntru ei, așa păstrează biserica pe cei ce greșesc (și se întorc prin pocăință). Dar corabia lui Noe ti păstră numai, biserica face ceva mai mult. Spre pildă, corabia lui Noe a primit în lăuntru său animale neraționale, și neraționale le-a și păstrat: biserica primește oameni neraționali, și nu numai că-i păstrează, ci ti și schimbă. Corabia a primit corb și a slobozit corb: biserica primește corb și sloboade oaie. Căci dacă intră în biserică omul răpitor și înșelător, după ce aude învățătura cuvintelor dumnezeesti, își schimbă modul de gândire, și din lup se face oaie: intru cât lupul răpește lucrurile străine, dar oaia își dă și lăna sa.“

Puterea aceasta față de cei ce ascultă de ea, o are biserica dela Domnul Hristos, din a cărui coastă s'a născut. „Căci după ce a fost Hristos înălțat pe cruce și pironit, și-a dat sufletul, apropiindu-se unul din ostași i-a impus coasta, și de acolo a ieșit sânge și apă (Ioan 19, 34), și din acea apă și sânge stă toată biserica. Aceasta o mărturisește El însuși, când zice: De nu se va naște cineva din nou din apă și din spirit, nu poate intra în împărăția cerurilor (Io. 3, 5), sânge numește spiritul. Și ce e și drept ne naștem prin apa botezului, și ne nutrim cu sânge.... Și după cum a fost făcută muierea din Adam, când dormia, așa a fost făcută biserica din coasta lui Hristos mort.“ (Ce fel de muieri să iei? 3. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 215 B. C.)

Tocmai de aceea i-a și dat Domnul Hristos bisericii o putere foarte mare, încât e neclintită. „E cuvântul lui Dumnezeu: „Neclintită (ακλίνοτος) e biserica. Porțile iadului nu o vor învinge pe ea (Mat. 16, 18). Cel ce atacă biserica, pe sine se bate, și arată că biserica e mai tare, îl își prăpădește puterile, și arată mai strălucită învingerea noastră.“ (Despre muierea cananeană I. ed. Montfaucon T. III. Paris 1721 col. 433 A. B.). Vorbele acestea le-a adresat Hrisostom poporului din Constantinopol după ce s'a refintors din primul ezil. Ca să dovedească adevărul vorbelor spuse, arată în cazul de față, că dușmanii bisericii, cari au bătut păstorul ca să se risipească oile, au ajuns la rezultat contrar, căci iată păstorul iar e în mijlocul oilor. „Cum stau ei? întrebă Hrisostom, nici nu se mai arată. Frunze au fost, și bătând vântul au căzut.... plumb au fost și s'a topit, și a rămas numai aurul curat. Cine i-a alungat? nime, dar după păcatul lor conștiința li-s'a făcut dușman de casă (tot acolo ed. Montfaucon t. cit. col. 433 C. D).

Da, căci să se știe „biserica e mai tare și decât ceriul: ceriul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece (Mat. 24, 35). Cari cuvinte? Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi eu biserica mea, și porțile iadului nu o vor învinge pe ea. (Mat. 16, 18). De nu crezi vorbeii, crede lucrurilor întâmplare. Câți tirani n-au încercat să suprime biserica? (Vorbirea ținută înainte de-a porni Hrisostom în ezil 1. 2. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 415. DE) „Câte războaie nu s'au pornit în contra bisericii? Câte oștiri nu s'au format, câte arme nu s'au mișcat, ce fel de torturi și pedepse nu s'au isgodit, cari nici nu le poate spune omul, nici nu le poate suferi. Și acestea nu s'au făcut numai din partea străinilor ei și din partea celor de casă..... și nimic dintre toate acestea n'a putut dizolva biserica, nici măcar slăbi nu a putut-o. Și ce e mai minunat și de necrezut, acestea s'au întâmplat la începuturile bisericii. Căci dacă dușmăniile acestea s-ar fi pornit, pe când evanghelia prinsese deja rădăcini și era plantată în toată lumea n-ar fi lucru cu mirare, ca nu s-a prăpădit biserica. Dar chiar la începutul învățaturii, când sămânța credinței era numai de ieri aruncată, mințile ascultătorilor erau încă nededate cu ea, atunci să erupă atâtea războaie și lucrurile noastre nu numai că din nici o parte să nu fie imputinate, ci chiar să li-se adaugă multă putere, aceasta întrece toate minunile. (În contra Ideilor vorbirea V. 2. Montfaucon T. I Paris 1718 col. 630 C D F). Și dacă n-au putut fi nimicite, învinsă biserica, când „creștinii erau puțini, cum o vei putea învinge acum, când tot pământul e plin de religioase evlavioase? Nu-se poate, „căci lui Dumnezeu îi e mai drag de biserică chiar și de cât de cer. Căci trupul ceriului nu l-a primit, ci a primit trupul bisericii, a primit ceriul pentru biserică, și nu biserica pentru ceriu. (Vorbirea ținută înainte de a merge întâiu în ezil 2. ed. Montfaucon T. III Paris 1721 col. 415 E. 416 A). — „Unde sunt acei dușmani? S-au dat tăcerii și uitării. Unde e biserica? Strălucește mai tare decât soarele. Cele ce erau ale lor s-au stins, celea ce priveau biserica sunt nemuritoare (tot acolo).

„Înainte cu vreo câteva zile a fost în-cunjurată de dușmani biserica: a venit o oaste, ce vârsă foc din ochi,.... porțile împărătești tremurau de frică, și biserica era liniștită, deși aici izbucnise războiul. De ce? Eram asigurați prin vorbele: Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi eu biserica mea, și porțile iadului nu o vor învinge pe ea. (Mat. 16, 18). Zic biserica nu numai locul, ci datinile, nu zidurile bisericii ci legile bisericii... Nimic nu e asemenea bisericii: nu-mi pomeni zidurile și armele; zidurile se dărâmă cu vremea, biserica însă nu îmbătrânește nici când. Zidurile le demolează barbarii, biserica însă nu o învinge nici dracii. Acestea nu sunt vorbe de laudă, ci adevărate lucruri întâmplare. Câți n-au atăcat biserica, și dânsii au pierit? Biserica însă întrece și ceriurile. Așa e mărirea bisericii, când o atacă învinge, când îi pun curse trece preste ele, când o batjocoresc devine mai splendidă.“ (Despre Entropiu cel prins 1. ed. Montfaucon T. III. Paris 1721 col. 386 D. E. 387 B.)

Dar, nimic nu poate nimici biserica, dar să nu uităm, că „lucrurile bisericii stau foarte rău, și decumva socotiți că sunt în

pace. Și aceasta e dureros, că suntem în primjdie, în năcazuri, și aceasta nu o observăm. Ce zici? Avem bisericile, moșiile, toate celelalte, poporul aduce daruri, vine în fiecare zi la biserică, și nu ne pasă de nimic? Dar de aici nu vei proba biserica. Dar de unde? Dacă este pietate. (Homilia XXIX în Faptele Apostolilor 3. ed. Montfaucon T. IX Paris 1731 col. 229 C). Va să zică numai acolo este biserică adevărată, care are asigurate promisiunile Mântuitorului toate, unde atât în cler cât și în popor este pietate. Aceea e biserica lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel în 1. epistolă către Corinteni v. 2. „o numește biserica lui Dumnezeu, arătând, că ea trebuie să fie unită, căci numele bisericii nu e nume de despărțire, ci e nume de unire și concordie“. (Homilia I în epistola I. către Corinteni 1. ed. Montfaucon T. X. Paris 1732 col. 4 A. B). Biserica e un trup, ale cărui membre trebuie așa să fie unul cu celalalt împreunate, încât „din legătura lor să se nutrească biserica, căci membrul care își rezervă șieși toate mâncările, și nu dă nimic celui vecin, își strică șie însuși, și strică și întreg trupul.“ (Vorbirea IX. despre Cartea facerii. 2. ed. Montfaucon T. III. Paris 1721. col. 691 A).

De aici se vede, ce interes mare e pentru unul fiecare să fie unit cu biserica. Poate că Hrisostom n-a avut durere mai mare ca aceea, să știe pe cineva rupt de biserică. Desbinarea de biserică a dascălului său Teodor din Mopsuestia l-a umplut de o durere nespūsă, carea o varsă în cele două scrisori adresate lui Teodor, două scrisori clasice atât ce privește stilul cât și ce privește conținutul (amândouă sunt puse la începutul tomului I al ediției lui Montfaucon Paris 1718). Il doare foarte tare desbinarea de biserică din compătimire față de cel ce s'a desbinat, „căci pe cum cel ce se depărtează dela lumină, nu cauzează nici o pierdere luminii, din contră șieși cauzează o pierdere mare, aruncându-se în întunec: așa și cei ce a îndrăsnit să desprețuiască vârtutea aceea atotputernică, pe ea ce e drept nu o vatămă, dar șie își aduce perirea“. (Întăia scrisoare la Teodor 4. ed. Montfaucon T. I. Paris 1718 col. 5 C.).

Dela preoți așteaptă Hrisostom să lucreze fiecare cât poate, să nu le pasă de nici o greutate și jertfă. „Nu vei lega gura bouului ce trieră“. Vezi cum vrea (Hristos) să lucreze învățătorul (preotul, διδάσκαλος). Vrednic este lucrătorul de plata sa. (Luca 10, 7). Să nu ne gândim deci tot la plată, ci și la aceea cum a învățat: căci a zis vrednic este lucrătorul de mâncarea sa. Așa dară dacă cineva se va da după plăceri și comoditate, acela nu este vrednic. Dacă cineva nu va fi bou ce trieră, purtând jugul împotriva gerului și a spinilor, și nici nu va înceta până nu va duce roadele în grânare, nu e vrednic“. (Homilia XV în epistola I. Timot. 2. ed. Montfaucon T. XI. Paris 1734 col. 636. A. B). Da, să nu ne pasă de ger, de răceala cu carea ne întimpină frații preoți și credincioșii, nici de spini, de greutățile ce ne stau ori ni se pun în cale, ci să lucrăm în butul acestora, și atunci vom fi vrednici de plată!

„Noi să ne fie mai scumpe lucrurile bisericesti decât toate celelalte, căci acestea se refer la suflet, iar acelea privesc trupul; ba mai mult cele bisericesti ating și trupul și sufletul.“ (Homilia II resp. I în Ioan, 5.

ed. Montfaucon T. VIII. Paris 1728. col. 14 D). Modul de gândire al bisericii e cel mai bun, cel mai practic, să-l urmărim numai în toate faptele noastre și nu ne va da de gol nici când! Nici când să nu schimbăm ceea ce ne oferă biserica, cu ceea ce ne oferă altcineva, spre pildă statul, biserica ni-e „stălp sigur“ (Homilia XI în I ep. către Timotei 1. ed. Montfaucon T. XI Paris 1734 col. 606 A), și mamă adevărată, cu esperință, de 19 veacuri!

Și dacă în îndeplinirea slujbei de preoți, vom avea mai multe neplăceri, să nu ne mirăm, căci „și medicii de multe ori sunt așa de molești pentru morboși, și le prescriu mâncări și medicamente, pentru cari bolnavii n-au nici o plăcere, dar în schimb le folosesc mult“ (Homilia XV în ep. I. Tim. 1. ed. Montfaucon T. XI Paris 1734. col. 494. E).

Un respect deosebit cere Hrisostom pentru bătrâni, pentru preoții îmbătrâniți în serviciul bisericii. „Căruntetele sunt po-doaba bisericii... În oficiile civile bătrânul nu mai e de nici o treabă, nu mai e bun de nimica... Dar nu așa stă lucrul în biserică, unde dacă au îmbătrânit cei ce au petrecut viața în virtuți, atunci sunt mai folositori, căci nu se caută puterea trupeză ci prestanța credinței.“ (Despre fericitul Avram 1. ed. Montfaucon T. II. Paris 1710 col. 741 C. D).

Acestea sunt unele din ideile mari ale sfântului Ioan Hrisostom. Să ni-le însușim și noi preoții de azi, să ne conformăm viața acestor principii, căci parecă nouă ni le-a adresat, și atunci toate uneltirile dușmănești și ademenirile viclene nu vor putea să ne desbineză de sinul maicii noastre, nici nu vor putea înstrăina poporul de biserică. Dela biserica lui Dumnezeu cere Hrisostom pietate, unire, bunăînțelegere, spirit de jertfă, viață trăită după principii solide și nu după cum bate vântul. Unde sunt acestea, acolo e biserica lui Dumnezeu, stălpul lumii întregi, corabia ce ne scoate la limanul dorit. Din o astfel de biserică e cu neputință să smulgi preoții, e o nebunie să se despartă credincioșii.

Fie ca esplicările celea frumoase, ce le face sf. Ioan Hrisostom vorbelor lui Hristos: Porțile iadului nu o vor învinge pe ea (Mat. 16, 18.) să se implinească nu numai referitor la multele prigoniri, de cari îndură destule biserica noastră, ci mai vârtos să se adeverească în învingerile raportate asupra dușmanilor ei, și cu cât o vor ataca mai mulți și cu mai multă înverșunare, cu atâta să se arete biserica noastră mai încheagată, mai puternică, mai strălucită!

Dr. Ioan Bălan.

Școalele din Blaj și Sf. Ioan „Gură de aur.“ Când a voit Dumnezeu ca neamul nostru, să-l scoată din întunecul neștiinței și să aducă iarăși soare luminos pe tristul orizon, atunci i-a trimis arhieriei însuflețită pentru poporul, ce era în întunec. În economia Provedinței acum ani 150 și mai bine se repetă în noul oraș românesc Blaj, ceace se făcuse în noua Romă cu ani 1350 mai înainte. Acolo Sf. Ioan „gură de aur“ deschide școlă cu limba gotă pentru fitorii preoți ai Goților; aici Ioan Inocențiu Micu, marele nostru luminător, fundează școalele, în cari fitorii luminători ai poporului să învețe științele în limbile obicinuite în patrie.

Și, celce a continuat opera martirului nostru, piul Petru Paul Aron, prin inspirațiune pune așezământul cultural sub protecția sfinților trei Ierarchi. Fericită idee! Nimic mai potrivit, decât ca institutul, în care aveau să fie dascăli călugării basiliani, umiliți, pe cât de învățați, — să fie pus sub scutul sfinților „Mari Dascăli ai lumii, și Ierarchi“ între cari Ioan „Gură de aur“ a fost apologetul neînfrânt al monacilor pe vremea lui Valente împărat și patronul lor a rămas pe vecie. Să știe, că numitul împărat din ură cătră monaci dăduse ordin, ca pe toți să-i constrângă, să intre în miliție. Atunci Sf. Ioan „Gură de aur“, care a petrecut mai mult timp între călugări și a avut ocaziune de a le cunoaște și admiră vârtuțile, îi luă sub scutul său, scrise trei cărți apologetice întru apărarea lor. Luptă și învinse!

Multe lupte grele au purtat și arhiepiscopii nostri pentru susținerea, completarea și organizarea școalelor din Blaj. Au luptat și au învins, de sigur luminați, inspirați și înțăriți prin mijlocirea sfântului Ioan Gură de aur. Și azi când sărbăm dela moartea Lui 300 de lustri, numărăm în viața școalelor din Blaj 30 lustri.

Binecuvântată să fie amintirea celorce ne-au ales așa glorios patron!

Binecuvântat acum, în acest an jubilar și binecuvântat în veci să fie Marele nostru Patron Ioan „Gură de aur“. El ne-a fost taria și ne-a fi! El „martirul chemării“¹⁾ să ne însușe vârtutea răbdării; El, „apostolul contenirei“, să ne mijlocească vârtutea trezviei; El, „apostolul carității“ să ne inspire dragostea frățească; El, „luptătorul pentru liberarea sclavilor“ să ne însușe de cel mai cristalizat umanism; El, „marele Dascăl“ să ne lumineze mințile, pentru că învățatori și învățați să cuprindem sublimile lui învățături; El, „modelul umilinței și lăpădării de sine“, să ne sprijinească, să putem călca pe urmele lui, — atunci, numai atunci, va veni „discernimentul“ clar, care va face să înceteze diferențele și toate neajunsele, de câte pătimește societatea de azi. Problemele cele grele sociale se deslegă dela sine. Iubirea predicată de el naște frăție, frăția naște egalitate, ear egalitatea aduce pace.

A. Vloiu.

Sf. Ioan Gură-de-aur și unitatea bisericească.

— Relațiile lui cu Roma. —

Eră o vreme, când Biserica creștină — afară de unele fracții mici — eră una, așa cum Domnul Hristos s'a rugat cătră Tatăl Ceresc: vreau Părinte, că acestia să fie una, cum Tu și eu una suntem (Ioan 17, 21). Eră vremea marilor și dumnezeștilor părinți, a căror pomenire o serbăm cu atâta preamărire și însuflețire.

Sfântul Ioan Gură-de-aur, a cărui moaște nu fără oare care însemnătate zac azi în biserica st. Petru din Roma,²⁾ el mi-a dat pildă vădită și în privința aceasta. Relațiile, în cari a stat cu Scaunul apostolic al Romei, l-au făcut în toată privința „învățătorul adevărilor creștine“ („Bis. ort.

¹⁾ decedat în al 2-le exil în Comana din Pont

²⁾ cf. Schmid, Grundlinien der Patrologie, Freiburg, 1904 p. 139.

Română“). Ținem să insistăm pe lângă punctul acesta acum, când în tot pământul a ieșit vestea lui și la marginile lumii pomenirea lui.

În genere trebuie să observăm, că după orânduiala lui Hristos, Roma a fost privită de capul Bisericii creștine. Despre aceasta avem dovezi nenumărate atât din viața creștinilor apuseni, cât și din a celor orientali. Renumitul profesor berlinez, Harnack — altcum mare raționalist — în cartea sa „Mission und Ausbreitung des Christent. in den ersten drei Iarh.“ (Leipzig, 1902), pp. 269 urm. arată în mod neîndoios, cum în veacurile cele dintâi biserica Romei eră centrul, simbolul și susținătorul unității în toate mișcările vieții creștinești de pe atunci. Biserica Romei, fondată de sf. Petru, „Vârhovnicul“ apostolilor, apare în scrierile părinților celor dintâi ca „înainte șezătoare la cina de dragoste“ (προκαθήμενη της αγάπης, Ignatii ep. nd Rom.) adevăca ocupătoare de locul prim în șirul comunităților bisericești, ca biserica, în care dela început se păstrează credința și tradiția adevărată (Irenaeus adv. haeres. III. 2), care prin urmare e normativ neîndoit al adevărului („Καὶ ὡς τῆς ἀληθείας“), apare mai departe ca scaunul lui Petru și temelul unității în Biserică (Cypriani epp. 48, 55, 59), ș. a. ș. a. Această convingere teoretică a creștinismului primev o dovedesc și singuraticile fapte din istorie. Unde eră numai o ceartă, forul suprem de apelație eră Roma; unde se ivea numai o ereză „de afurisită pomenire“, Papa eră competent să spună care-i adevărul. Vedem, că încă în veacul 1 Corinteni, între cari se ivisă o desbinare, nu apelează la sf. Apostol Ioan, care eră în viață, ci la urmașul lui Petru, Clemente din Roma. Aceeași apelație la Roma se repetează în veacurile 2—3 în diferite cazuri de procese.¹⁾ În veacul 4. „nime în Biserică nu contestă, că primul episcop creștin e episcopul Romei.“²⁾ Ceeace este a se înțelege nu numai de oarecare primat de onoare, ci de adevărată iurisdicție primațială, așa cum a precizat-o nu demult conciliul Vatican.³⁾ Sinodul dela Nicea a început deja codificarea drepturilor primațiale.⁴⁾ Sf. nostru părinte și arhiepiscop al Alexandriei, Atanasie cel mare, fiind gonit de vrăjmași a alergat la Roma, unde Papa i-a făcut dreptate: a pus la cale un sinod provincial la Sardica (a. 347), care a reabilitat pe Atanasie și a sancționat în 2 canoane dreptul de apelație la Papa. Aceste canoane au fost aprobate în sinodul ecumenic VI. deci au valoare universală; se află și astăzi în Pidalion. Fiind de interes și pentru frații gr. or. le reproducem aici: can. 4 „Dacă vreunul din episcopi s'ar caterisi cu judecata episcopilor acelora, ce se află în vecinătate și ar zice iarăși, că va

¹⁾ Vezi-le pe scurt la Marx, Lehrbuch der Kirchengeschichte, Trier, 1906. pp. 112—3.

²⁾ M. Theodorian. Dreptul Can. or. vol. I. p. 128.

³⁾ Trebuie să știm însă, că de fapt primatul în Orient niciodată nu a jucat o rolă așa mare, ca în Apus. Nici la un cas de unire bisericească în Orient nu ar putea fi supuse unui sistem de regim, cum e cel din Roma azi pentru bisericile apusene. cf. Prinz Max von Sachsen, Vorlesungen über die or. Kirchenfrage, Freiburg, 1907, pp. 81—3 197.

⁴⁾ Despre modurile, cum s'a întâmplat asta, vezi Roskoványi, Römähus Pontifex, vol. I. p. 161.

adăoga pentru sineși iucru de desvinovățire să nu se așeze mai înainte altul la scaunul lui, dacă nu episcopul Romei înștiințându-se, pentru aceasta va da hotărîre.“ Can. 5. „Plăcut-au, că dacă vreun episcop s'ar pâri și adunându-se episcopii aceeași eparhii — enorii —, din treapta lui l'ar scoate și ca cum de dâșii apelat fiind ar scăpa la preatericitul Episcopul Bisericii Romanilor și voidnd el a-l asculta, de va socoti, că este drept a se renoi cercetarea pricinii lui și va scrie episcopilor... etc.“¹⁾

Până aici se desvoltase dreptul bisericesc pozitiv încă în veacul al 4-lea.

Sfântul Hrisostom foarte bine cunoștea originea divină a dreptului primațial. În omiliile lui cetim cu multă plăcere sufletească declarațiile referitoare la primatul lui Petru, „întâiul între apostoli, căruia s'a supus tot pământul (Adv. Iud. Orat. 8.), care e căpetenia apostolilor, cel dintâi în biserica (De poenit. hom. 3.), care e „Vârhovnicul“ (corifeul) apostolilor, temelul nemisecat, stânca neînfrântă, capul bisericii (Homil. in Petrum et Eliam). etc.“²⁾ Știa și aceea, ce-și arogă papa șieși de drept. În vreme aceea eră papa Inocențiu I. care înainte de a fi avut de lucru cu Hrisostom, declarase: „dacă se nasc pricini sau certe între clericii de tagma mai înaltă sau mai de jos, să se sfârșască cearta prin adunarea episcopilor din ținutul acela, conform sinodului dela Nicea, fără a prejudeca însă bisericii Romane, căreia se cuvine respect în toate afacerile... Dacă se aduc pe tapet cauze mai mari, să se refereze scaunului Apostolic...“ (Migne, P. L. t. 20. p. 469). „Cine să nu știe ori să nu observe aceea, ce s'a dat bisericii Romane prin Petru capul apostolilor!“ (ibidem p. 551. Deci dacă Hrisostom știind toate acestea a apelat la papa, e semn, că de fapt a recunoscut dreptul acesta.

Acum să vedem relațiile sf. Ioan Gură-de-aur cu scaunul apostolic al Romei

Energicul patriarh și reformator de moravuri³⁾ în cetatea Bizanțului nu a putut încunjura mult timp conflictul cu curtea împărătească din Constantinopol. La 5 ani după ocuparea scaunului patriarhal, la anul 403 în „sinodul dela stejar“ e depus și din partea împăratului e trimis în exil. Dar poporul și alte împrejurări⁴⁾ au lucrat într-acolo, să fie rechemat curând în postul său de mai înainte. Nu mult însă după aceea în primăvara anului 404, vrăjmașii îl doboară iară și e trimis din nou în exil. Atunci văzând că el și partizanii săi nu mai au aiurea nici o speranță, văzând, că furia dușmanilor îi amenință cu nimicire chiar, — atunci s'a întimplat și cu sf. Hrisostom aceea, ce se întâmplase mai înainte cu sf. Atanasie și ce s'a repetit, și la primul nostru luptător național și episcop de slăvită pomenire, I. Inocențiu Klein: a cerut ajutor și judecată dreaptă dela Vicarul lui Hristos, dela urmașul sf. Petru, pe care l-a pus Domnul, să întărească pe frații săi

¹⁾ Theodorian o. c. vol. III. pp. 6. 7.

²⁾ V. Roskoványi, o. c. pp. 110—3. unde se află încă mult citate din Sf. Hrisostom referitoare la primatul papal.

³⁾ Cf. A. Puech. Un réformateur de la société chrétienne au IV. siècle. St. Jean Hrisostome et les mœurs de son temps. Hahette, 1891.

⁴⁾ Vezi: Revista Teologică 1907. pag. 401.

(Luc. 22 23.) și porțile iadului să nu-l biruiescă pe el (Mat. 16, 18). Sf. Hrisostom încă înainte de a merge în exil, a apelat la Roma, a cerut judecata Papei în cauză tocmai atunci, când și contrarii lui, a căror cap eră Teofil din Alexandria, cereau întărirea judecății lor nedrepte, la același for competent.¹⁾

În cartea, prin care Hrisostom apelează la Papa, descrie mai întâi cum s-a întâmplat prigonirea și osândirea lui pe nedreptul, apoi continuă: »Deoarece... aceste lucruri zădarnice nu sunt numai de regretat, ci și de îndreptat: Vă rog iubite, să vă simțiți îndemnat a vă fi milă de mine și a face totul pentru curmarea relelor ăstora... Deci cunoscând starea lucrurilor cu tot adinsul și cu mare silință fiți într'acolo, ca nedreptatea, ce s-a vârat în biserică, să fie ciontată.« Aici descrie Hrisostom ce ar fi, dacă în biserică toți ar face de capul lor, dacă nu s-ar mai respecta nici o lege, nici o auctoritate mai înaltă. Roagă deci pe Papa, ca în virtutea auctorității supreme, ce are în biserică, să se întrepună și în afacerea sa. »Mă rog să scrii, că acestea făcute atât de nedrept și numai din partea unora, în absența noastră, deși nu ne temem de proces, să nu aibă tărie.« (Ap. Migne, P. Gr. t. 28. p. 529).

Papa deloc a vrut să dispună convocarea unui sinod, din care să fie eschiși dușmanii și pretinții personali ai lui Hrisostom; lui Teofil i-a scris, că fără motiv nu va rupe legăturile cu Hrisostom și l-a chemat la sinod în Roma, pînăcînd judecata sinodului în care a fost depus sf. Hrisostom. Toate acestea au rămas fără efect; Ioan a fost dus în exil și în locul lui a fost denumit alt patriarh la Constantinopol. Însă partizanii lui Ioan — poporul din Constantinopol — au început o luptă pe viață împotriva patriarhului nou; atunci vedem, că Papa scrie o carte de mângăiere și de liniștire a sufletelor, la adresa credincioșilor din Constantinopol. În același timp vedem pe papa scriind în favorul lui Hrisostom și la împăratul din apus, Honorius, care s'a și întrepus la frate-său pentru Ioan, dar înzădar.²⁾

Hrisostom din exil mai scrie o carte la Papa, în care îi mulțumește pentru întrevinerea și admiră puterea Papilor între toate valurile furtunii vremilor. »Căci cu cât mai sus sar valurile și amenință stâncile ascunse, și cu cât mai cumplite sunt furtunile, cu atât mai mare e paza (vigilantia) voastră; și nu vă pot slăbi pe voi nici depărtarea locului, nici lungimea timpului, nici greutatea lucrurilor: ci statornici imitați pe cei mai buni conducători... Iară și iară vă rog, iubite, că cu cât mai mare e furtuna, cu atât mai mult să fiți într'ajutor;... nouă... aceea mângăiere ne este: bunăvoința și încrederea voastră statornică și neclătinată și ne este spre plăcere neșpusă dragostea voastră binefăcătoare și sinceră...« (Ap. Migne l. c. p. 535).

Papa, care neîncetat căuta să fie într'ajutor sermanului Ioan, înzădar a cercat din nou să împace pe împăratul din Constantinopol cu el, acesta nu l-a ascultat;³⁾ deci

nu a putut răspunde sf. Hrisostom alta decât: paciință, răbdare! aceasta deviză măreață a unui erou creștin (epistola lui Inocențiu către Hrisostom se află la Migne, P. L. t. 20. p. 537). De fapt, după suferințe de 3 ani, suportate cu multă paciință creștinească, a murit eroul nostru în exil, rostind ultima dată cuvintele frumoase: »mărire lui Dumnezeu pentru toate!«

Acum, când serbăm memoria lui, să fie aceasta nu numai serbarea unor întâmplări istorice, ci totodată serbarea *ideilor mari*, intrupate în faptele istorice. Din istoria sf. Ioan Gură-de-aur cea mai frumoasă idee, ce ni-se impune, e: *unitatea bisericăscă*, pacea, dragostea. Ideea aceasta în oarecare înțeles pare a fi istorică, dar în alt înțeles la tot cazul își are înțelesul real pentru noi: peară dintre noi ura, intoleranța necreștinească, tonul acela amar, în care grăim de mulțori unii cu alții, — și să fim cu toții frați adevărați, vrednici de numele: creștin, care-l purtăm.

Dacă mai mult nu, barem atâtea consecințe să tragă toți, din serbarea sf. Ioan Gură-de-aur.

Nicolae O. Brinzeu.

Mamelor creștine. Mama sfântului Ioan Hrisostom s'a chemat *Anthusa*. Soțul său, care a fost beliduce în miliție, a repausat prea de timpuriu. Ea rămase văduvă în etate numai de 20 ani. Cum se îngriji văduva de creșterea fiului său? Ea eră deja creștină. Tinărul Ioan umblă în școala de filozofie și elocvență a celebrului măiestru păgân *Libanius*. Dela acesta învăță Ioan arta oratoriei; iar dela mamă-sa primia îndrumările, cum s'o tolosească spre mărirea lui Dumnezeu. *Libanius* admiră talentele învățecului. El îi prezise, că va fi celebru în oratorie. Și a fost Ioan un *Demostene* în elocvența sacră „*Gură-de-aur*“ așa, cât fiind întrebat *Libanius* cu puțin înainte de moarte, că pe cine ar dori, să-l aibă de următor în catedra de oratorie, el răspunde: »pe Ioan, de nu mi-l'ar fi răpit deja creștinii.«

Meritul, că tinărul Ioan în etate de 25 ani eră creștin, este al mamei lui. Ea a fost pentru fiul-său model de virtute, ideal de castitate, chip de pietate, în care se intrupau admirabil virtuțile creștinilor din tinăra biserică. Virtuțile mamei au făcut pe fiu mai întâi creștin, apoi sfânt. Atât de mare este puterea exemplului, mai ales, când acela ni-l dă ființa cea mai iubită: *mama*, care prin iubire, ne stăpânește cu putere irezistibilă.

Mamelor creștine, luați-vă drept model de imitat pe *Anthusa*, ale cărei virtuți admirându-le păgânul măiestru de oratorie *Libanius* a exclamat cu uimire: »*Oe jemei onorabile sunt între creștini!*«

A. Vicu.

Sfântul Ioan Gurădeaur și primatul sfântului Petru.

Intr'un articol publicat în „*Albina*“ și reproduș în foia „*Secolului*“ din București Nr. 2466 an. IX dato 11 Nov. 1907 sub titlul: „*O sărbare pentru 1500 ani (407—1907)*“ autorul *Pimen* (al *Dunării de jos*?) se ocupa

cu aniversarea de 15 veacuri dela moartea sf. Ioan Hrisostom.

Autorul nu se poate stăpâni să nu deie cu acest prilej o mică lovitură de pițior Bisericeii catolice, ca și cum acelaș sfânt Gură-de-aur, a cărui pomenire vor să o săvârșească cu toată splendoarea și romano-catolicii „*papistăși*“, cu prilejul acestei aniversare nu ar fi fost unul dintre cei mai mari propoveditori ai Primatului sf. Petru, și a următorilor lui pe scaunul Romei, și mai departe, ca și cum biserica ortodoxă de răsărit ar fi astăzi unica „*păstrătoare credincioasă a adevăratei învățături doctrinale neschimbate și nemodificate, încredințate ei de întemeietorul Hristos, desvoltate de apostoli și predicate de Biserica veche ecumenică*“, cum spune articolul nostru!

Spicuim din scrierile sf. Ioan Hrisostom câteva enunțiațiuni, din cari cei ce vor a înțelege, pot să înțeleagă, cei ce au urechi de auzit să audă, și să cunoască credința și învățătura sf. Ioan Gură-de-aur privitoare la cestiunea aceasta. — „*Ei au pe Moisi și pe profeti, așa cetim în sf. Scriptură, pe ei să-i asculte!*“ Biserica ce se mândrește atât de mult cu sf. Ioan Gură de aur să asculte și să primească învățătura ce a lăsat-o acest sf. Părinte!

Înainte de toate pe Petru îl numește „*corifeul apostolilor*“,¹⁾ „*principele apostolilor*“,²⁾ „*piatra nefrângibilă, stâncă nemiscată, cel dintâi întră învățecii*“,³⁾ „*corifeul tuturor*“,⁴⁾ „*capul familiei apostolilor*“,⁵⁾ „*temelia bisericii*“,⁶⁾ „*pus de mai mare peste lumea întreagă*“,⁷⁾ Dar ca să ne convingem că aceste nu sunt numai titule goale ci de fapt conțin primatul lui Petru, nu numai cel de onoare, ci și cel de jurisdicțiune, citez și texte întregi:

„*Astfel zicea și Petru: Eși dela mine, căci sum păcătoș (Luca 5. 8). Pentru aceea a dovedit temelia bisericii*“⁸⁾.

„*Domnul zice: Tu ești Petru și pe tine voi zidi biserica mea*“⁹⁾.

„*Petru, acel principe al apostolilor, cel dintâi în biserică, prietinel' lui Hristos, care nu dela oameni a primit revelațiunea ei dela Tatăl etc.*“¹⁰⁾

„*Îl face atent să se trezească, ca nu cumva mai apoi, când aveă să iee asupra sa guvernarea lumii întregi, să cadă el însuși în aceea etc.*“¹¹⁾

„*Spun (unii) că acesta nu a fost acei Petru, care a fost cel dintâi întră apostoli, căruia au fost încredințate oile din partea lui Hristos, ci altul etc.*“¹²⁾

¹⁾ Liber II de sacerdotio n. 1.

²⁾ De elemosina hom. III. n. 4.

³⁾ Tot acolo.

⁴⁾ In epist. I. ad Cor. hom. 98. n. 4.

⁵⁾ In illud: Hoc scitote quod in novissimis diebus n. 4.

⁶⁾ Tot acolo.

⁷⁾ Tot acolo.

⁸⁾ In Matth. hom. III. 1. 5: »Sic et Petrus dicebat: Exi a me, quia homo peccator sum (Luc. 5. 8.) Idcirco fundamentum Ecclesiae factus est.«

⁹⁾ Hom. 55 in Matth.

¹⁰⁾ De elemosina - hom. III. n. 4: »Petrus ille apostolorum princeps, in Ecclesia primus, amicus Christi qui revelationem ab hominibus non accepit, sed a Patre etc.«

¹¹⁾ In Joannem homil. 73. n. 1: »illum ad respiciendum monuit, ne postea in idipsum incideret, cum orbis totius administrationem assumeret etc.«

¹²⁾ In illud: In faciem ei resisti, n. 15: »Non erat hic Petrus, inquit, ille primus apostolorum, cui fuerunt oves a Hristo creditae, sed alius quispiam.«

¹⁾ Hergenröther, Photius, I. B. Regensburg, 1867. pag. 41.

²⁾ Hergenröther o. c. pp. 41—2.

Hergenröther o. c. pp. 42—3.

„Căci tot pentru aceea a încredințat turma corifeului apostolilor, care mai mult decât toți îl iubea pe el, întrebându-l mai înainte, dacă îl iubește“ (Ioan 21. 15) etc.¹⁾

„El cel dintâi are auctoritate în afaceri ca unul, căruia au fost încredințați toți. Căci acestuia i-a zis Hristos: Și tu oare-cândva întorcându-te întărește pe frații tăi etc.“²⁾

„Lui i-a predat presidența preste biserica de pe tot rotogolul pământului etc.“³⁾

„Pe care l-a pus mai mare preste lumea întreagă, pe Petru, căruia i-a dat cheile cerurilor, sub a cărui arbitriu și potestate a supus toate etc.“⁴⁾

„Așa a spălat lăpădarea aceea, încât a devenit și cel dintâi întru apostoli și lui i-s-a încredințat întreg rotogolul pământului etc.“⁵⁾

„L-a lăsat încă Dumnezeu să cadă, pentru că pe el avea să-l pună principe preste lumea întreagă.“⁶⁾

„Zice Isus lui Simon Petru: Simon al lui Iona, iubești-mă mai mult decât aceștia? zisu-ia lui: Da, Doamne, tu știi că te iubesc. Ii zice lui: Paște oile mele. Și de ce, trecând cu vederea pe ceilalți, pe acesta îl agrăiește despre aceste? Eră distins întru apostoli, gura învățăcelilor și capul acelei cete. Pentru aceea a venit Paul să-l vadă pe acesta înainte de (a vedea pe) alții. Totodată făcându-l prin aceste să înțelegă, că de aici înainte trebuie să aibă încredere oarecumva uitându-i lăpădarea, lui li conrede guvernarea fraților; nici nu amintește sau mustră lăpădarea. Ii zice dară: Dacă mă iubești, ia asupra ta guvernarea fraților, și acuma arată-ți iubirea aceea ferbinte, pe care ai manifestat-o totdeauna, și cu care te laudai, și viața aceea, pe care zicea-i că o vei da pentru mine, dă-o pentru oile mele.“⁷⁾

Dar nu numai noi li atribuim lui Petru primatul ei și apostolii toți. Așa s. Ioan Gură de aur ne spune, că sfântul Paul pe Petru, „il venera mai mult decât pe toți ceilalți oameni.“⁸⁾ „il prefera tuturor.“⁹⁾ „pentru că „știa și câtă prerogativă de onoare trebuie dată lui Petru.“¹⁰⁾

¹⁾ In epist. ad Rom. hom. 29 n. 5: Ideo enim et apostolorum coryphaeo, qui plus quam alii omnes ipsum amabat, gregem commisit etc.

²⁾ In acta apostol. hom. III. n. 8: „Primus auctoritatem habet in negotio. ut cui omnes commissi fuissent etc.“

³⁾ Ecloga de Poenitentia, hom. 3: „Ecclesiae praesidentiam ei per totum orbem terrarum tradidit.“

⁴⁾ In s. Ignatium Martyrem. n. 4: „quem toti orbi terrarum praefecit, Petrum. cui claves coelorum dedit, cuius arbitrio et potestate cuncta permisit, etc.“

⁵⁾ Oratio VIII. adv. Jud.: „Sic abluo illam abnegationem ut etiam primus apostolorum fuerit factus, eique totus terrarum orbis commissus fuerit.“

⁶⁾ I Hom. Quod frequenter conveniendum sit etc. n. 5: „Permisit autem Deus ut caderet, quia etiam illum totius mundi principem constitutus erat.“

⁷⁾ In Joannem hom. 88 (al 87) n. 1: „Dicit Iesus Simoni Petro: Simon Jouae, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oves meas. Et cur aliis praetermissis, de his hunc alloquitur? Eximius erat inter apostolos, et coetus illius caput: ideo Paulus praee aliis hunc visurus venit. Simul ostendens ei, oportere deinceps fidere, quasi abolita negatione, fratrum ei praefecturam committit; neque negationem commemorat vel exprobat. Dicit autem: Si amas me, fratrum praefecturam suscipe. et ferventem illum amorem, quem semper exhibuisti, et de quo exultabas, nunc ostende, animamque illam, quam te pro me daturum esse dicebas, da pro ovibus meis.“

⁸⁾ In illud: In faciem ei restiti n. 8.

⁹⁾ Tot acolo.

¹⁰⁾ Tot acolo.

Iar cu privire la obiecțiunea aceea, că sfântul Paul în epistola sa către Corinteni pe Petru îl pune în locul din urmă zicând: Eu ce e drept sum a lui Paul, eu însă a lui Apollo, eară eu a lui Cepha“ răspunde:

„Nu preferindu-să pe sine lui Petru l-a pus pe acela în locul din urmă“ etc... „ba încă foarte prepușând șiesi pe Petru.“¹⁾

Iar întralt loc amintește ca exemplu la aceste, că sfântul Paul dacă trebuia să fie coreși învățăcelii, și dacă îl sileau pe el să o facă aceasta „li lasă lui Petru întâietatea.“²⁾

Tot asemenea și ceilalți apostoli recunoșteau în Petru primatul.

„Căci ei pretutindenea lui Petru lasă întâietatea.“³⁾

Ear dacă ar fi de aceia, cari ar zice că doară la alegerea noului apostol în locul lui Iuda nu se vede primatul de jurisdicțiune a lui Petru căci toți au votat, acestora încă le răspunde sfântului Ioan Gură de aur: „Ce vi-să pare? Oare nu putea însuși Petru să aleagă? ba putea, etc.“⁴⁾

Iar acelora cari ar obiecționa, că doară scaunul Ierusalimului ar fi mai întâi în dignitate și prin urmare, dacă Domnul Hristos a pus pe Petru de cap al bisericii, în acel scaun, (și nu în al Romei) ar fi trebuit să-l așeze încă răspunde:

„Iar dacă cineva va zice, de ce dară Iacob a primit tronul Ierusalimului? voi răspunde că Petru a fost pus de Hristos de învățător nu al acestui scaun ci a lumii întregi.“⁵⁾

Și cumcă primatul lui Petru a trecut și la următorii lui, să vede din aceste cuvinte ale sf. Ioan Gură de aur:

„Pentru-ce s-a vărsat sângele Domnului Hristos? Pentru-ca să poșeadă oile ca pe o proprietate necombătută, carea a concretat-o în grija lui Petru și a următorilor lui.“⁶⁾

Ce urmează din aceste?

Urmează că sfântul Ioan Gură de aur recunoaște primatul lui Petru, recunoaște că primatul lui Petru a trecut la următorii lui, și că următorii lui Petru sunt episcopii dela Roma.

Acest mare Părinte al Bisericii orientale însă nu sta izolat, cu învățătura sa aceasta. Toți Părinții mai mari a bisericii orientale, așa sfântul Atanasie, sfântul Vasiliu Marele, sfântul Gregoriu Nazianzenul și Nissenul, sf. Ciril Alexandrinul etc. toți au recunoscut primatul lui Petru și a urmașilor lui și ruperea de scaunul apostolic a Romei o consideră tot una cu ruperea de biserică lui Hristos. Toți consună în învățătura cărților noastre liturgice, că Petru este „temeiul bisericii, piatra credinții, verhovnicul apostolilor, voevodul apostolilor, piatra credinții, întâi pe scaun șezător, temeiul credinții etc.“⁷⁾ că Petru a fost episcopul Romei⁸⁾ și că prin urmare episcopii dela Roma sunt urmașii lui Petru și în primat, căci tot cărțile liturgice numesc pe episcopul dela Roma „moștenitor scaunului Verhovnicului Petru.“

¹⁾ In epist. ad Corint. hom. III. n. 2.

²⁾ In epist. I. ad Cor. hom. 36. n. 5.

³⁾ In Matth. hom. 50 (al. 51). n. 2.

⁴⁾ In acta apostol. hom. III. n. 4.

⁵⁾ In acta apostolorum hom. 22 n. 1: Quod si quis dixerit, cur ergo Iacobus Ierosolymorum thronum accepit? respondebo, Petru non throni huius, sed totius orbis doctorem a Hristo statum fuisse.

⁶⁾ Cartea II despre Preoție, traducerea lui Ioan Papiu pag. 20. 21.

⁷⁾ Vezi cântările bisericești din 16 Ianuar, și 29 Iunie.

⁸⁾ Vezi la aceleași cântări.

„următorul cinstului Petru și îmbogățit cu scaunul cel mai de sus al aceluia“¹⁾ „temeiul cea nemișcată a bisericii“²⁾ „temeiul Arhierilor“³⁾ „Capul bisericii lui Hristos celei drept-credincioase“⁴⁾ etc.

S PICUI RI.

„Puterea întunerecului“. În Sibiu ies doue reviste cumnate, cari s-au apucat bărbătește de criticarea altor produse literare românești, trăgând la maidan și cercularele celor două metropolii, — firește ca să aibă câmp mai larg pentru încolțit.

Critica în sine e foarte folositoare, dacă se face cu moderațiune cuvenită, și contribuie peste măsură la dezvoltarea și progresul vieții omenești întru toate manifestările ei.

Dară a te oțări pentru un cuvânt sau pentru o frază, străcurată, din timpul pe când tu nici născut nu erai, — în stilul oficios al unei biserici, — nu aduce nici un folos: pentru că cei ce scriu așa, sunt înțeleniți întru ale lor, de acolo nu-i vei scoate. Stilurile acele curiale se vor îndreptă ele de sine: pentru că în locul celor bătrâni urmează oameni tineri, cari de sine vin la ogașa cea nouă.

Iară a te năpusti asupra unui ziar care după împrejurările locului unde apare poate aduce roade bune, — și a descuraja o întreprindere literară, până când încă nici nu i-ai văzut fața: este ca și când ar zice cineva: >ce mai umblați cu alte reviste? Suntem noi aici o și simțim că destul suntem.<

În zilele trecute una dintre cumnate zicea altuia: >suntem și noi — slava Domnului — cineva.< Altuia a zis cuvintele aceste; dară se vede, că despre ai săi le-a zis, și fără voia i-au buticat din inimă.

Că dânsii de comun vorbesc, ca unii carii simțesc valoarea, ca Horațiu când începe una din cele mai pompoase ode ale sale. El strigă și impune tuturor tăcere: >favete linqvis.< Așa vrea și cumnata, că numai ea să aibă cuvânt.

Dar ian să vedem, cum scriu valoroșii critici ai cumnatei mai bătrâne:

„Încă odată >Puterea întunerecului.< Ce ți-e și cu temperamentul combativ al gazetelor noastre. E dreptul să scrii câteva cuvinte, cari se pare a nu aranjă pe cineva< etc. Luceaf. p. 520.

Mai încolo nu mergem, pentru că lucrul bine pipăit, de mâna unui mare dascăl de limbă, se vede și numai dintr'atata. La cuvântul >combativ< potim noroc, celui ce l-a inventat, — deși nu este după analogia altor cuvinte din limba română, unde cuvintele în *iv* se formează din nume: ca uscațiv, bețiv, — iară nu din verbe.

Apoi remarcăm sintaxa propozițiunei >câteva cuvinte cari se pare a nu aranjă pe cineva,< — iară încât pentru înțelesul acestei fraze nu zicem nici un cuvânt legănat; pentru că suntem convinși, că însuși autorul recunoaște, că înțelesul acestei fraze a rămas în condeiul dânsului sau în cleanța culegătorului din tipografie.

Și numai dintr'aceasta se vede, că >Luceafărul< dacă se apropie de ulița urezului, nu în toate părțile sale străluce ca cela pe care-l vedem în sări limpezi pec er în regiunea apusană, — ma nici chiar ca acela, care ni-se arată în regiunea răsăriteană. Deci >Luceafărul< nostru mai are de curățit și pe acasă.

Întru una însă-i dăm dreptate deplină: că >prostia< nu moare cu una cu două, — adaugem numai că prostia tot se mai poate îmblânzi; dară mai rea este >ingâmfarea<: pentru că pe aceasta nici cu ciomagul nu o poți alungă.

¹⁾ Vezi la irmoasele dela utrenia din 18 Februarie când să face amintirea papei Leon.

²⁾ Vezi în 24 Noemvrie în ziua amintirii papei chemate.

³⁾ Vezi în 13 April la papa Martin.

⁴⁾ Vezi în 18 Februarie în ziua amintirii papei Leon.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

2

Descendent al vechii case nobile a Calpurniilor și înrudit cu cele mai fruntașe familii ale nobilimei romane, Calpurnius Piso se bucura de o vază mare înaintea populației Romei. Ca bărbat frumos, bine făcut, el impunea prin modul său escelent de vorbire, cu bogat ori cu sărac, dar mai cu seamă prin avuțiile sale enorme și prin dârnicia sa princiară. O superioritate înăscută și o manieră fină îl înălțau și mai mult, când se arăta în public și-l făcuseră se devină favoritul poporului.

Risipa sa nemăsurată, iubirea fără margini a pompei erau, în ochii romanilor, considerate mai mult de însușiri bune, decât de greșeli; afară de aceea el a mai fost, în decurs de doi ani, consul, o poziție, pe carea fiecare roman o ținea ca pe cea mai înaltă, la carea putea ajunge un aristocrat.

La curte era bine văzut, ba Cesarul îl cercetă adeseori în vila sa din Baja, de oarece puternicul tribun al poporului era un bărbat, cu carele chiar și un Nero trebuia să-și tragă seama.

„O Zeițe or,” strigă Calpurnius, când văzu pe Plautus, „Zeilor, e cu putință? Ori mă înșală ochii!” „Nu este acesta Aemilius Plautus, fiul prietinului meu Plautus, eroul britanic, carele s'a coborât prea de timpuriu în imperiul umbrelor?”

El să plecă puțin înainte, pentru a vedea mai bine pe tinărul Roman.

„Pe zeul fulgerilor — este el!”

„Hm! hm! me miserum!” strigă el cu desperare comică, „el nu mă recunoaște!”

Din cauza umbrei perdelelor lecticii Plautus nu a recunoscut îndată pe senator; când însă capul acestuia ajunse în plină lumină a soarelui, el scoase un țipet de bucurie: „Salve, Calpurnius Piso, salve!” strigă și să apropie repede de lectică.

„Te salut, fiu alui Marte și favorit al zeilor! Vină la pieptul meu, fiul prietinului meu celui mai scump!”

Calpurnius cuprinse în brațe pe tinărul și îl ridică la sine în lectică!

„Multă vreme ai stat departe de Roma; ce veste-mi aduci dela marea nordică?”

„Țara Britilor este supusă, însă nu învinsă; eu am adus pe niște soli, cari vreau să încheie pace cu Cesarul.”

„Ce, pace?” strigă Calpurnius cu vehementă. „Războiul le trebuiește legiunilor, războiul și victorie! Pentru că atunci când sabia ruginește în teacă, puterea brațelor legionarilor dispăre, și pumnul alăbește.”

„In cazul acesta însă eu încă aș fi pentru pace, de oarece Roma numai prin aceea poate câștiga. Afară de aceea barbarii au adus Cesarului comori multe, ca cu acelea se răstumpere pacea.”

„Dacă așa stă lucrul,” răsă Calpurnius, „atunci se înțelege că pacea este ca și în-

cheiată. Nero va primi comorile, va încheia pace și o va respecta, cât timp vor ține bogățiile — apoi va începe din nou războiul.”

„Așa crezi tu?”

„Nu cred; o știu cu siguranță!”

„Ei, dar asta ar fi tradare!”

„Ah, ce-i pasă Cesarului de o tradare!”

Cuvintele din urmă le rosti încet de tot, așa în cât numai Plautus putea să le audă, apoi continuă tot așa de încet: „Învăță numai întâi a cunoaște pe Barba-roșie, și atunci vei vedea, că am dreptate. Dar spune-mi, cum se află venerabila Pomponia Grăciua, mamă-ta?”

„Mulțumită zeilor, încă niciodată n'am văzut-o așa veselă, ca acum. Ea mi-se pare cu totul reținută, deși un fel de seriozitate, o durere ascunsă par a nu o fi părăsit cu totul.”

„Ah, da, știu,” zise Calpurnius, „de când amica sa Iulia, fida lui Drusus, a fost omorâtă, ea poartă doliu.”

„Te asigur,” zise Plautus, că nu mai poartă doliu; ea este așa de veselă, așa de senină — ca o zi de toamnă cu soare.”

„Ei, pentru asta mă bucur din inimă,” vorbi Calpurnius. „Nici o femeie romană nu este așa de virtuoasă și așa de înțeleaptă ca dânsa. Salut-o din partea mea! Fericit, acel ce are o astfel de mamă!”

Cu obrazii roșii și cu privire strălucitoare ascultă Plautus laudele aduse mamei sale. El mulțumi senderului printr'o strângere călduroasă de mână.

Intr'aceea lectica lui Piso ajunse la poala colinei capitoline.

De câtră for se apropia o mulțime mare de oameni și strigăte de bucurie umpleau aerul.

„Trăiască împărăteasa! Trăiască Augusta Octavia!” răsuna de câtră for.

„Ah!” strigă Calpurnius, „este Octavia însași, Octavia, carea este mai castă decât Luna, mai dulce decât Afrodita. Poporul are dreptate s'o bineventeze! ea are așa de puțină parte de noroc, sărmana.”

„Ce vorbești?” întrebă Plautus. „Nu este adorabilă, prietina mea de joc din copilărie?”

„Ba da, și este și mai frumoasă decât toate femeile, prin amabilitatea și prin castitatea ei; Nero însă trece nepăsător pe lângă această piatră prețioasă.”

„Sărmana Octavia!”

„Privește numai cum o adorează poporul, ca pe o zeiță, zise Calpurnius. Intr'adevăr mulțimea întindea mâinile câtră împărăteasa, arunca flori asupra ei și strigătele de bucurie răsunau tot mai zgomotos.

Lectica împărătesei, cu baldachinul cel purpuriu sosi mai aproape; opt sclavi în haine roșii purtau lectica. Un despărțământ al gardei imperiale, cu pene roșii la coifurile strălucitoare, însoțau pe împărăteasa, carea ședea tăcută și palidă pe pernele purpurii. Era frumoasă, această statură femeiască. Ceva nespuse de blând, însoțit de moliciunea unui copil, înfrumusețea această față, umbrită de niște gene lungi.

Când Plautus văzu această față palidă în care să observa o brasă de durere, trăsări-

„Ea este nefericită,” zise el. „I-se vede scris pe față.”

Când și când împărăteasa își deschidea ochii osteniți și printr'o privire caldă mulțimea poporului jubilant, în timp ce un suris lin să furișă peste fața ei frumoasă. Însă îndată după aceea ea devenia iarăși serioasă, aproape tristă, ear mâna cea mai albă, ce să ridica pentru salutare, recădea ostentiv pe perine.

Plautus să întoarse spre însoțitorul său. „Oare să o salut?”

„Pe capul Medusei!” strigă aceasta înspăimântat și apucă pe tinăr de mână, „să nu-mi faci prostii! Ea este împărăteasă, — ear tu ești numai un tribun neînșămnat.”

„Ea însă este prietina mea din copilărie! N'am drept să o salut?”

„Aceasta s'o faci numai atunci, când Cesarul va afla cu cale să te chieime la masă! Dar fi cu băgare de seamă! Nu privi prea adânc în ochii cei frumoși ai Octaviei. Cecesarul nu iubește astfel de atenții și se teme mai cu seamă de amintirile din trecut.”

„Ah, întâleg: Britanicus!”

„Taci, nefericite!” șopti Calpurnius. „Aerul are urechi. Să vorbim despre altceva.”

Aci trăbură să părăsească lectica din cauza imbulzelei.

Octavia urcă încet treptele de marmură cari conduceau la templu. După ce preoții i-au deschis porțile ea intră în sala recoroasă a templului. Fumul cel produceau luminile de pe altar, încununa fruntea zeului Iovi.

Înaintea chipului zeilor Octavia să opri, împreunându-și mâinile; stătura ei delicată sămăna unei flori indoite care așteaptă sărutul soarelui, pentru a se trezi la o viață nouă. Însă nici o privire luminoasă, nici o rază caldă, înviorătoare nu atinse pe sărmana; rece, țepăn și respingător stătea regele zărilor pe pedestalul său. Aci nu era de așteptat milă, ajutor, nici chiar mângăiere. Era o nălucire frumoasă, carea trecea ca un foșnet lin de aripi prin sala cea întunecoasă: însă chiar numai nălucire și inchipuire.

Poate că Octavia, în rugăciunea ei fierbinte, simția aceasta; cu durere nespuse își aținti ea ochii asupra chipului zeilor; gura ei, carea părea că voește să se deschidă pentru a scoate un țipet de durere, tremură reținându-și suspinurile, mâinile i-se desfăcură și cântară după un razem puternic, ochiul roșit părea că vrea să se disolve în lacrimi; însă toate înzădar. Aci nu se putea aștepta ajutor! Nefericita femeie amenința să se frângă sub povara ce-i apăsă umerii delicăți. Ea se clătina; însă în momentul când văzu că numai înzădar se roagă la zei pentru ajutor, în momentul acela întreg visul despre puterea zeiască se zdrobi în spiritul ei, și recunoscu, că toate sunt minciună, înșelăciune și nălucire. Un fior o pătrunse, și întorcându-și fața înundată de lacrimi de câtră statua rece și neindurată a lui Jupiter, ea privi în gol. Însă în toate părțile era întunec nepătruns. Ea simția cum se clătina pământul sub dânsa, cum toate din jurul ei, statuetele de aur ale zeilor, templul întreg, se clătina, se surpă. Ea își ridică brațele, ca și când ar căuta un razem, gura ei scoase un țipet, ochii i-se întunecară, apoi deodată

căzu părându-i-se ca și când s'ar scufundă într'un abiz înfrorător....

Însă înainte de a atinge capul parchetului de marmură, un braț puternic îi cuprinse talia și o ridică cu îngrijire în sus.

Eră Plautus, carele se îmbulzi printre cetele de sclavi și preoți, spre a vedea pe Octavia. Păzitorii aruncară priviri mâniașe asupra lui, însă el nu-i băgă în seamă. Ajungând la intrarea în sală, el văzu rugăciunea fierbinte a Octaviei, văzu, cum ea amenința se cadă, și uitând orice precauțiune, îi sări într'ajutor și o cuprinse în brațe.

Preoții stăteau incremențiți de spaimă; când în sfârșit se treziră din zăpăceala lor, alergară în toate părțile, spre a aduce ajutor; dar nici unul nu știă, ce sfat să deie. Eră însă și ceva grozav: împărăteasa leșinată în sala templului lor! Cezarul se va mânia, și mâna sa îi va zdrobi, pentru că nu i-au păzit mai bine pe soția sa.

Singur Plautus rămase liniștit în acest tumult general.

„Incuiați porțile,” demandă el, „liniștiți poporul! Este numai un leșin ușor!”

La moment porțile fură incuiate și împărăteasa fu sustrasă privirilor curioase.

Plautus ținea încă și acum în brațe povara sa ușoară, și urmat de preoți, o duse într'un apartament răcoros, unde o așeză pe o canapă. Acolo zăcea ea, palidă ca o moartă. Preoții se văierau, că s'a întâmplat așa ceva în templul lor.

Plautus îi liniști: „Ea e bolnavă. Căldura, mirosurile amestecate și iritarea au doborât-o. Dar vă asigur, că în această oadaie răcoroasă ea se va trezi în curând.”

Preoții îi mulțumiră și-l chemară de martor, că ei erau nevinovați pentru această întâmplare nenorocită.

Intr'adevăr, după scurt timp, împărăteasa scoase un suspin și deschise ochii.

„Unde mă află?” întrebă ea cu voce debilă.

„La cel mai bun adăpost: în templul lui Jupiter,” vorbi un preot cărunt.

Ea se ridică repede, ca și când ar fi mușcat'o un șerpe, și strigă înspăimântată: „Afară de aci, afară!...”

Preoții incremeniră. „A nebunit,” șopti unul dintre ei, împrennându-și mâinile.

Octavia se uită ca în vis împrejurul său; ea văzu staturile preoților în ornatele lor albe, și crezută că acele sunt strigoi. „Mă află oare în imperiul umbrelor?” șopti ea.

„Nu, augustă împărăteasă,” zise o voce de lângă dânsa. „Nu, te află între oameni vii, între prietini.”

Octavia deschise ochii mari. „Cum?” întrebă ea. „Nu este acesta Plautus, prietinel meu din copilărie?”

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Teologia Pastorală,
vol. I. *Didactica Pastorală,*
vol. II. *Liturgica* de Dr I. MARCU canonic.

Vol. I., pe o estensiune de 408 pag. să ocupă cu Homeletica și Catechetica.

Vol. II., pe o estensiune de 566 pag. tractează în sistem științific formele cultului Dumnezăiesc public.

Prețul opului costă 9.40 cor., pentru România 10.50 Lei, plus 60 fil. porto.

Se poate comanda dela Autorul ori dela Librăria Sem. din Blaj—Balázsfalva.

Pentru a ridica moralul, tăria fizică și bunăstarea poporului nostru, cele mai ușoare și mai îndămnatice mijloace le avem în cărțile bune, în cărțile cu învățături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul“

de Dr. I. Marcu și Șt. Roșian

învățăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

În mâna preotului cu chemarea, și a învățătorului cu inimă, ea va fi izvor de povește folositoare, lumină la flacăra căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, și prin urmare se va feri de el. Să află de vânzare la Librăria sem. și costă 1 cor. 10 fil.

Aviz cultivătorilor de vii!

Lipsa de mult arzătoare a unui îndreptar complet în limba română pentru cei ce doresc a-și sădi vii nouă sau a-și reconstrui viile pustiite de filoxeră este delaturată.

În tipografia noastră s'a început tipărirea cărții: „Sădirea și cultivarea viei“ de Nicolau Pop, profesor de economie la seminarul teologie și institutul preparandial din loc, și cuprinde toate lucrurile, ce se recer la sădirea și cultivarea viilor, după toate metodele (cep scurt, cep lung, punte sau cordon, cerc ș. a.) de cari se folosesc vierii români din țara noastră; cuprinde mai departe metodele cele mai uzitate de altoire: în muschiu sau altoirea forțată și în verde sau luger, cari toate sunt arătate în chip, (120 chipuri) cum și morburile viei și mijloacele de apărare în contra acelor.

Cartea este censurată și premiata cu 800 cor. de Inaltul ministru reg. ung. de agricultură.

Cartea se va tipări într'un număr restrâns de exemplare; Cei ce doresc să o aibă să se adreseze: **Tipografiei arhidiecezane din Balázsfalva—Blaj.**

Posta Administrațiunei.

Am primit și cuităm abonamentul dela:

B. Ujlak pe 1907 sem. 1. Farnos pe 1904 și 1905. Hobohalma pe 1907. Bistrița pe 1907. Giltu pe timpul d.n 1 Iuliu 1899 până în 1 Septembrie 1903. În restanță mai este pe timpul din 1/9 1903 până 31/12 1907. Velcheriu pe 1907. Avudul de sus pe 1907. Câmpeni pe 1907. Șeușa de Câmp. & sdcuiască pe 1906 și 1907. Visag pe 1905. Chimietnic pe 1905. Șermașul mare pe 1898 și 1899. Murăș-Oarba pe timpul din 1/3 1907 1/3 1908. Cetate de bald pe 1902—1905. Binevoiește a nu ne critica așa aspru, că este ușor a băga de vină și a strica, dar a zidi și a face mai bine, nu e lucru tocmai de tot ușor. Győ-Várhegy pe 1907 și 1908. Cehatul român pe 1908 sem. 1. Turda nouă pe 1907. Balintfaldu pe 1906. Oarda de sus pe timpul din 1/10 1902—1/4 1903. Kápolnok-Monostor pe 1905. Cecălaca pe 1907. Nandra pe 1907 sem. 2. Cojogna pe 1907 și 1908 sem. 1. Csik-Szt.-György pe 1906 și 1906. Dr. P. F. Gherla pe 1908. Boarta pe 1907. Tötös pe 1907. Székács pe 1907. Voila pe 1899 și 1900. Drept quită servește recepția postală; la care se mai poate adăuga și provocarea la quietarea presentă. Grund-Cristur pe timpul din 1/4 1906—1/12 1907. Mlășel pe 1908. Pătrângenii pe 1907. Reușor pe 1908. V. N. Ocnașugataș quartalul ultim din 1907. Samos-Dob pe 1904. Săbad pe 1906 și 1907. Dr. M. G. Cluj pe 1908 pătrărul prim. Alsó-Szopor pe 1907. Chizdia pe 1907.

Buteni pe 1908. Dărlas pe 1899—1902. De quită servește recepția postală și quietarea presentă. Muntele Băgorii pe 1898 sem. 2. și 1899 sem. 1. Birghiu până la 1/12 1907. Betsia pe 1908 sem. 1. Ludogul mare pe 1898. Aiton pe 1905. Vasad pe 1907. Ucea de sus pe 1904. Kebele Sz. Ioan pe 1907. Madașagul de Câmpia pe 1907. Vaidai (p. Maros-Ugra) pe 1908 până 1905. Șura mică pe 1905. Pintic pe 1907. Csenge-Ujfalu pe 1907. Drag pe 1907. Ciunga pe 1903 și 1904. Timișoara pe 1908 sem. 1. A. B. Sibiu pe 1907. Carnecea pe 1907. Clopodia pe 1905 și 1906. Iembac pe 1906. I. H. Gherla pe 1903 sem. 1. M. N. Orade pe 1908. Crivobara pe 1907 sem. 2. Satuslatina pe 1907. Dr. A. L. Orade pe 1908. Hosszúpályi pe 1907. Valealungă pe 1907. Groși (p. Baiamare) pe 1907. G. M. Beiuș pe 1/10 1907—31/3 1908. Mocodpe 1906. Suciul de sus pe 1907. Dr. E. B. Teaca pe 1908. Ohaba (p. Șârcaia) pe 1907. Beđ pe 1/10—31/12 1907. Reșinari pe 1905 și din 1906 până în 1 Iunie. Genyete pe 1907. Iclodul mare pe 1/10 1906—30/3 1907. Aiud pe 1908. Teuș pe 1907. Cincul mare pe 1907. De quietarea servească recepția postală, cu provocarea la quietarea presentă. Tăurea pe 1908 sem. 1.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respnz.: Augustin Gruția.

Concurs.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din parohia Lăscud dă în întreprindere din nou-edificândă biserică de piatră pe calea

licitării minuende,

care să va ține în școala conf. din loc la 16 Februarie n. 2 oare p. m.

Prețul de strigare s'a statorit în 8548 cor. 90 fil.

Comuna bisericescă pune la dispoziția întreprinzătorului 132 mii de cărămizi arsă, 4 stângini de piatră nășipul de lipsă, vectarul materialului și lucrul cu pământul.

Participantii sunt rugați a depune vadiu de 10%, a prețului de strigare în numărări ori hârtii de valoare.

Planul și preliminarul aprobat din partea Pre Veneratului Ordinariat sub Nr. 4365—1907 să pot vede în orice timp la oficiul parohial

În numele Curatoratului bisericesc.

Iuliu Laslo
paroh gr.-cat.

George Susoa
curator prim.

(3) 2—3

AVIZ!

Să vinde din mâna liberă 43 jugăre pământ de față foarte bun și într-o tablă comăsat. E hotărâș cu Blajul și aproape de stațiunea gării Blaj pe cum și lângă drumul țarei Pentru informațiuni mai detaiate a se adresa la proprietarul dl Marton Nuszbaum în Sâncel (Szancsal) posta Balázsfalva.

(1) 3—3

Podagră

reuma, junghieri, dureri de inchiaturi nu ne mai ceacă de când folosim Elsa fluidul de Feller care lecuște numai decât. O duzină de probă costă franco 5 cor. A-se comanda dela Feller V. Eugen Stubica, Centrale 82 (cott. Zagrab) Ida.

„PATRIA“,

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN BLAJ.

Bilanțul pe anul al XXII-lea 1907.

Contul bilanțului.

Active.	Vagyon.	
Numerar în casă	Pénztármaradvány	C 55.559·96
Imprum.-Escompt	Leszámitolt váltok	» 2.446.675·80
» Hipotecar	Jelzálogra kölcsönzött	» 511.839·—
» Lombard	Értékpapírokra kölcsönzött	» 324.728·—
Efecte	Értékpapírok	» 250.037·—
Efectele fondului de penziune	Nyugdíjalap értékpapírjai	» 62.804·61
Casa societății	Az inézet háza	» 40.000·—
Realități de vânzare	Eladó ingatlanok	» 20.030·—
Cto Curent, Giro și Cheque	Folyó, Giro és-Cheque számla	» 2.194·53
Spese de proces și protest	Per és Óvatolási költségek	» 4.645·86
		<u>3,718.514·76</u>

Contul profitului și pierderilor.

Esíte.	Kiadás.	
Interese pentru depuneri capit.	Tőkésített betéti kamatok	C 125.523·77
» » » ridic.	Felvett » » » »	» 2.970·09
» de reescompt	Visszleszámitolási kamatok	» 14.062·91
Marce de prezentă	Jelenlétijegyek	» 1.672·—
Salare	Fizetések	» 17.790·—
Spese curente	Fentartási költségek	» 2.318·73
Contribuțiune	Adó	» 12.464·—
» după interese de depuneri	» betéti kamatokután	» 12.849·38
Porto postal	Postabér	» 1.811·—
Competință de timbru	Bélyegilleték	» 236·28
Profit curat	Tiszta nyereség	» 77.684·40
		<u>269.382·56</u>

Blaj, din ședința direcțiunii ținută la 20 Ianuarie 1908.

I. Br. Hodosiu m. p.
director executiv.

Membrii

I. M. Moldovanu m. p. S. P. Mateiu m. p. Dr. A. Bunea m. p. St. Popu m. p.
președinte. vice-președinte

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile

A. C. Domșa m. p.
președinte.Iacob Mureșian m. p.
membrii comitetului

(4) 1-1

Mérlegszámla.

Pasive.	Teher.	
Capital de acțiuni	Alaptőke	C 220.000·—
Fondul de rezervă	Tartalék-alap	» 434.000·69
» special de rezervă	Külön tartalék alap	» 21.000·—
» de penziune	Nyugdíj alap	» 70.300·40
Depuneri spre fructificare	Betétek	» 2,711.001·67
Reescompt la banca Austro- Ungară	Visszleszámitolás az Osztrák- Magyar banknál	» 98.031·—
Interese anticipate	Előlegezett kamatok	» 58.214·20
Depozite	Letétek	» 16.802·16
Creditori	Hitelezők	» 11.480·24
Profit curat	Tiszta nyereség	» 77.684·40
		<u>3,718.514·76</u>

Nyereség és veszteség számla.

Intrate.	Bevétel.	
Interese Escompt	Váltóleszámitolási kamat	C 195.924·69
» Hipotecar	Jelzálog kölcsön kamat	» 41.846·16
» Lombard	Értékpapír kölcsön kamat	» 16.939·48
» Efecte	Értékpapír kamat	» 10.900·47
Proviziune	Jutalék	» 2.371·76
Chirie	Házbér	» 1.400·—
		<u>269.382·56</u>

Victor Muntean m. p.
prim-comptabil

direcțiunii:

Georgiu Bărbat m. p. I. F. Negruțiu m. p. Dr. Alexandru Pop m. p. E. Bianu m. p.
D. Radeș m. p.

purtate în ordine deplină. Blaj, la 21 Ianuarie 1908.

Dr. Ambrosiu Chețian m. p.
de supraveghiere.

Gavril Precup m. p.

Ioan Fodor m. p.

Vite nobilitate

trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vite nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: **FR. CASPARI**, Mediaș (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 15-40

Se adă de vânzare în Librăria semin. din Blaj.

1. Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto post.
2. Cestiuni din dreptul și istoria bisericeii românești unite, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.
3. Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).
4. Episcopii P. P. Arcn. și Dionisiu Novacovici sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).
5. Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).
6. Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).
7. Timoteiu Cipariu, Pauegirie, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.
8. Mitropolitul Sava Brancovici, prețul 1 cor. 50 fil. + 10 fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. Benhur sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2.90
2. M. Eminescu. Studiū critic. —.90
3. Câte-va momente din începuturile bisericeii rom. de C. Auner —.20
4. Nume de familie la românii din Ungaria, de A. Viciū. —.12
5. Din viața lui I. Micul de M. Străjan —.16
6. Albertina. Povestire de Dr. V. Bojor. —.30
7. Cestiuni din dreptul bis. unite p. I. II. 3.40
8. Cele două fețe ale lumii de Nicu —.30
9. Ziua Deșteptării de Aurel Fodor. —.16
10. Cele două conștiințe, pieză teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 1 Nrii îi, primesc cu 6.10 cor. în loc 8.84 cor 0

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolondan

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 25-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre ale întoarceri cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și ma. de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 25-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întregă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

94,975.294 coroane.

9,293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.